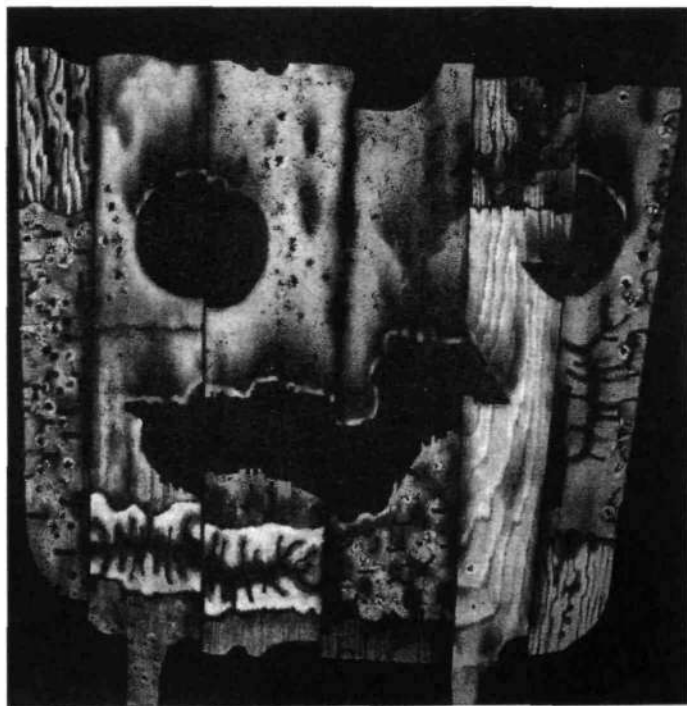

France Mihelič (1907–1998)

Sredi poletne pripeke je vso slovensko kulturno javnost globoko pretresla vest, da je 1. avgusta 1998 v svojem 92. letu starosti umrl velikan slovenske likovne umetnosti, akademik prof. France Mihelič. France Mihelič, častni meščan Škofje Loke, je bil slikar, risar, grafik, ilustrator in odličen pedagog. Bil je eden tistih ljudi, ki so najmočneje zaznamovali slovenski, pa tudi evropski kulturni prostor 20. stoletja. Za svoje delo je med drugim prejel Jakopičevo nagrado, trikrat pa je bil Prešernov nagrajenec. Bil je član Slovenske akademije znanosti in umetnosti ter častni član florentinske risarske akademije.

Rojen je bil 27. aprila 1907 v Virmašah pri Škofji Loki. Študiral je na akademiji v Zagrebu, leta 1934 je postal profesor risanja v Kruševcu in leta 1936 na Ptujju, kjer je služboval do leta 1941. Med drugo svetovno vojno je bil v partizanih, kjer je bil ena vodilnih osebnosti med umetniki partizani. Po vojni je postal redni profesor na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, kjer je bil tudi dvakrat rektor (1951–53

Vrata, 1978, akril na platno, 100 × 100 cm; brani Galerija Franceta Miheliča, Škofja Loka

in 1961–63) Od leta 1965 dalje je bil redni član SAZU in član florentinske umetnostne akademije. Sodeloval je na vseh pomembnejših razstavah takratne jugoslovanske umetnosti v tujini in dobil vrsto nagrad in priznanj.

V času pred drugo svetovno vojno je slikal realistično, tematika pa je bila največ socialna. Prelomnico v njegovi ustvarjalni poti pomeni čas, ko je služboval na Ptujju. Tam se je srečal s poganskimi kurenti in s tragiko, ki je kurentovanja spremljala (od tod pri njem motiv Mrtvi kurent). Že takrat so se v njegovih delih kazali elementi fantastike, ki se je z doživljanjem grozot in človeških tragedij druge svetovne vojne še oplajala in stopnjevala.

Tako danes večinoma poznamo opus Franceta Miheliča po slikah in grafikah, ki skozi prizmo fantastičnega preoblikovanja predstavljajo realne dogodke, največkrat umiranje in s tem povezano bolečino. Smrt je predstavljena kot prehajanje duše iz tostranstva v onostranstvo. Kot motivnega posrednika je Mihelič največkrat uporabil masko, ki je v poganski mitologiji, tak pomen pa ji velja pripisati tudi v Miheličevem opusu, pomenila duha umrlega. Njegova umetnost je tudi posredovanje zgodovine, bodisi tiste, ki se je že zgodila, ali pa tiste, ki nas še čaka. To zgodbo nam pripoveduje razpadajoči in razmršeni Kronist, ki je zrasel sredi vojnih pogorišč in nas kot zvest zapisovalec nenehno ponavljajoče se zgodovine opozarja na prihodnost. Vse Miheličevo delo je tako po eni strani prežeto z idejo prehajanja, spreminjanja in minevanja, v kateri se zrcalijo socialne in duševne stiske, po drugi pa je kot odraz frustracij v življenju umetnika skrajno pesimistično, skoraj nihilistično.

Ta motivni svet, ki ga pri Francetu Miheliču najbolj poznamo, je pri njem dokončno prevladal v 60-tih letih. Vsaka figura je obenem maska, žival, človek, demon... Vse skupaj učinkuje mračno in v podzavesti vzbuja grozo. Ne glede na to, ali gre za sliko ali risbo, je vtis enak. Ustvaril je fantastičen svet, ki pa ga nikakor ne moremo sprejemati kot plod umetnikove interpretacije nerealnega. S svojim delom, zanesljivo risbo in v zadnjem času le bornim koloritom največkrat sivih in rjavih, le redko bolj živih tonov, se je zapisal v zgodovino slovenskega slikarstva kot vrhunski avtor likovnega ustvarjanja 20. stoletja, priznan in cenjen tudi v svetovnem merilu.

Stalni zbirki njegovih del sta dve. Eno je zapustil Ptujju, drugo pa je podaril Škofji Loki. Slednja je odprta v Kašči na Spodnjem trgu, v njej pa so predstavljena dela, ki so večinoma nastala v 70-tih letih. S to zbirko je France Mihelič zapustil del sebe in svoje ustvarjalne moči svojemu rodnemu loškemu ozemlju, mi pa ga z vso pravico uvrščamo ob bok tistih slikarjev, ki so v svet ponesli ne le ime rodnege kraja ampak cele dežele Kranjske in kasneje Slovenije oziroma Jugoslavije.